
Najnowsza literatura fińska w telegraficznym skrótce

The Latest Finnish Literature in a Nutshell

Sebastian Musielak

Ostatnie ćwierćwiecze w literaturze fińskiej to rzeczywiście nowa era. Mocny w literaturze fińskiej realizm symbolicznie ustąpił pola na przełomie tysiącleci, gdy najważniejszą fińską nagrodę literacką, Finlandię, otrzymała weirdowa powieść Johanny Sinisalo *Nie przed zachodem słońca*¹. Autorka zaczyna mówić i pisać o nowym, międzygatunkowym prądzie zwanym „Finnish weird”, za którego prekursorkę uznała Leenę Krohn, znaną u nas z dwóch powieści². Zalicza się do niego również szwedzkojęzyczną Marię Turtschaninoff, którą znamy z serii fantasy *Kroniki Czerwonego Klasztoru*³. Po szwedzku w tym nurcie pisze również Karin Erlandsson, która z kryminałów przerzuciła się na powieści dla młodzieży; jej seria *Legenda o Żrenicy*

The last quarter-century in Finnish literature indeed marks a new era. The strong tradition of realism in Finnish literature symbolically gave way at the turn of the millennium when Johanna Sinisalo's weird novel *Not Before Sundown* won the most prestigious Finnish literary award, the Finlandia Prize. Sinisalo began to speak and write about a new, inter-genre trend called 'Finnish weird,' for which she credited Leena Krohn, known in Poland for her two novels². This trend also includes the Swedish-speaking Maria Turtschaninoff, known for her fantasy series *The Red Abbey Chronicles*³. Karin Erlandsson, who initially wrote crime novels, now writes youth novels in this trend in Swedish;

---

1 Johanna Sinisalo, *Nie przed zachodem słońca* (słowo/obraz terytoria 2005, tłum. S. Musielak).

2 Leena Krohn: *Pelikan* (Dwie Siostry 2008, tłum. I. Kosmowska); *Tainaron* (Świat Książki 2008, tłum. S. Musielak).

3 Maria Turtschaninoff: *Maresi* (Młody Book 2017), *Naondel* (Młody Book 2018) oraz *Listy Maresi* (Młody Book 2019), wszystkie tłum. P. Wójcik.

---

1 Johanna Sinisalo: *Not Before Sundown* (Peter Owen Publishers, London, 2003, translator Herbert Lomas).

2 Leena Krohn: *The Pelican's New Clothes and Tanager*, in *Leena Krohn: The Collected Fiction* (Cheeky Frawg Books 2015, translator Eva Buckwald et al.).

3 Maria Turtschaninoff: *Maresi* (Pushkin Press Childrens 2017, translator Annie Prime), *Naondel* (Pushkin Press Childrens 2018, translator Annie Prime) and *Maresi Red Mantle* (Pushkin Press Childrens 2019, translator Annie Prime).

Oka jest wydawana także w Polsce⁴. Nieco dalej od fantasy, a bliżej realizmu magicznego lokuje się Juhani Karila, którego debiutancka powieść⁵ jest bardzo lubiana w Finlandii i poza granicami kraju. Pisząca dla młodzieży i również znana w Polsce Anniina Mikama balansuje między fantasy a realizmem⁶.

Coraz chętniej Finowie sięgają w literaturze do wcześniej wypartych z kanonu literackiego dialektów i języka potocznego. We wspomnianym debiucie Karili niemal wszystkie postaci mówią rodzimą gwarą pisarza, a wydana u nas *Putkownikowa*⁷ Rosy Liksom została praktycznie cała zapisana jednym z północnych dialektów języka fińskiego. Z podobnych źródeł czerpie inna znana u nas pisarka, Katja Kettu⁸, która nie stroni też od neologizmów. Poza tym obie pisarki wpisują się też w coraz silniejszy trend rewizjonistyczny, poruszając do tej pory przemilczany lub bardzo słabo reprezentowany w literaturze temat fińskiego faszyzmu międzywojennego i sojuszu Finów z hitlerowskimi Niemcami. Innym przedstawicielem tego nurtu jest Tommi Kinnunen, z zawodu nauczyciel języka fińskiego, który w powieści *Powiedziała, że nie żałuje* opisuje los kobiet, które podczas II wojny światowej związały się ze stacjonującymi w Finlandii Niemcami, a gdy po wojnie wróciły do domów, spotkały się z potępieniem i ostracyzmem⁹. Kinnunen zresztą twierdzi, że o „heteronormatywnych bohaterskich mężczyznach” napisano już wszystko, oddaje więc w swoich powieściach głos kobietom i mniejszościom seksualnym. Jego

her *Song of the Eye Stone*⁴ series has also been published in Poland. Juhani Karila is closer to magical realism than fantasy, and his debut novel⁵ is highly regarded in Finland and beyond. Writing for youth, Anniina Mikama, also known in Poland, balances between fantasy and realism⁶.

Increasingly, Finns are turning to dialects and colloquial language previously excluded from the literary canon. In Karila's aforementioned debut, almost all characters speak the author's native dialect, and Rosa Liksom's *The Colonel's Wife*⁷ is written almost entirely in one of the northern dialects of Finnish. Katja Kettu⁸, another writer well known in Poland, also draws from similar sources and does not shy away from neologisms. Both writers are part of a strong revisionist trend addressing the previously underrepresented topics of Finnish fascism in the interwar period and Finland's alliance with Nazi Germany. Another representative of this trend is Tommi Kinnunen, a Finnish language teacher by profession. In his novel *Ei kertonut katuvansa* (Defiance), he describes the fate of women who had relationships with German soldiers stationed in Finland during World War II and faced condemnation and ostracism upon returning home⁹. Kinnunen asserts that everything has already been written about 'heteronormative heroic men,' so he gives voice to women and sexual

- 4 Karin Erlandsson: *Poławiaczka peret* (Dwukropek 2022), *Poskramiaczka ptaków* (Dwukropek 2022), *Grotołazka* (2024), wszystkie tłum. A. Czernow.
- 5 Juhani Karila, *Polowanie na małego szczupaka* (Marpress 2021, tłum. S. Musielak).
- 6 Anniina Mikama: *Magik i złodziejka* (Dwukropek 2021), *Uczeń kuglarza* (Dwukropek 2021), *Władcy iluzji* (Dwukropek 2021), *Czarownik* (Dwukropek 2024), wszystkie tłum. S. Musielak.
- 7 Rosa Liksom: *Putkownikowa* (Marpress 2024, tłum. A. Bobotek).
- 8 Katja Kettu: *Akuszerka* (Świat Książki 2016), *Ćma* (Świat Książki 2017), wszystkie tłum. B. Kojro.
- 9 Tommi Kinnunen, *Powiedziała, że nie żałuje* (Wydawnictwo Poznańskie 2023, tłum. S. Musielak).

- 4 Karin Erlandsson: *The Pearl Whisperer* (Dedalus 2022, translator Annie A. Prime), *The Bird Master* (Dedalus 2022, translator Annie A. Prime), *The Scaler of the Peaks* (Dedalus 2024, translator Annie A. Prime).
- 5 Juhani Karila: *Fishing for the Little Pike* (Restless Books 2023, translator Lola Rogers).
- 6 Anniina Mikama: *Taikuri ja taskuvaras / The Illusionist and the Thief* (WSOY 2018), *Huijarin oppipoika / The Conman's Apprentice* (WSOY 2019), *Tinasotamiehet / The Masters of Illusion* (WSOY 2020), *Myrrys / The Sage* (WSOY 2021).
- 7 Rosa Liksom: *The Colonel's Wife* (Graywolf Press 2019, translator Lola Rogers).
- 8 Katja Kettu: *The Midwife* (Amazon Crossing 2016, translator David Hackston), *Yöperhonen / Hawk Moth* (WSOY 2015).
- 9 Tommi Kinnunen, *Ei kertonut katuvansa / Defiance* (WSOY 2020).

wysoko ceniony debiut, *Cztery drogi*¹⁰, opisuje nie tylko losy trzech pokoleń niezależnych kobiet na północy Kraju, lecz również straszny los homoseksualistów w powojennej Finlandii. Zainteresowanie nieheteronormatywnością to kolejna ważna cecha literatury fińskiej ostatniego ćwierćwiecza. W powieściach piszącej głównie dla tęczącej młodzieży Salli Simukka bohaterowie pierwszego czy drugiego planu są zwykle osobami nieheteronormatywnymi¹¹, a Siri Kolu napisała książkę o młodej osobie przechodzącej proces uzgodnienia płci¹². Podobny motyw w powieści dla dorosłych pojawia się w częściowo autobiograficznej powieści Selji Ahavy, która opisała przemianę swojego męża w kobietę¹³.

Coraz więcej fińskich autorów wychodzi poza ciasne i własne podwórko: wydawana też w Polsce Sofi Oksanen, jedna z najlepiej rozpoznawanych fińskich autorek na świecie, w swoim głównym cyklu powieściowym pisała o historii dwudziestowiecznej Estonii¹⁴, a inne książki przybliżają problemy przemocy wobec kobiet w Ukrainie czy Afryce. Inną reprezentantką takiego literackiego „internacjonalizmu” jest Laura Lindstedt, w której *Oneironie* Finlandia pojawia się jedynie w epizodycznym wątku¹⁵, a jej najnowsza powieść (napisana wspólnie z poetką i pisarką Sinikką Vuolą), *101 sposobów na zabicie męża*, to przypomnienie i rozwinięcie technik francuskiej grupy Oulipo. Zmarły przed rokiem młody pisarz Miki Liukkonen również słynął z grubych powieści inspirowanych

minorities in his novels. His highly acclaimed debut, *Neljäntienristeys* (*Where Four Roads Meet*)¹⁰, describes the fate of three generations of independent women in northern Finland, as well as the tragic fate of homosexuals in post-war Finland. Interest in non-heteronormativity is another important feature of Finnish literature in the last quarter-century. In the novels of Salla Simukka, who mainly writes for LGBTQ+ youth, the main or secondary characters are usually non-heteronormative¹¹, Siri Kolu wrote a book about a young person undergoing gender transition¹² and a similar theme appears in the partially autobiographical novel by Selja Ahava, who described her husband's transition to a woman¹³.

More and more Finnish authors are venturing beyond their local contexts. Sofi Oksanen, one of the most internationally recognized Finnish authors, wrote about the history of 20th-century Estonia in her main novel series¹⁴, and other books address issues like violence against women in Ukraine or Africa. Another representative of this literary “internationalism” is Laura Lindstedt, whose novel *Oneiron* features Finland only in an episodic plot¹⁵. Her latest novel, co-written with poet and writer Sinikka Vuola, *101 tapaa tappaa aviomies* (*101 Ways to Kill Your Husband*), is a reminder and a development of techniques introduced by the French group Oulipo. The late young writer

10 Tommi Kinnunen, *Cztery drogi* (WAB 2015, tłum. S. Musielak).

11 Salla Simukka: *Czerwone jak krew* (YA! 2014, tłum. S. Musielak), *Białe jak śnieg* (YA! 2014, tłum. S. Musielak), *Czarne jak heban* (YA! 2015, tłum. E. Jurkiewicz-Rohrbacher).

12 Siri Kolu, *Po lecie wszystko będzie inaczej* (Dziwny Pomysł 2021, tłum. A. Sandach).

13 Selja Ahava, *Zanim mój mąż zniknie* (Relacja 2024, tłum. Justyna Polanowska i Aleksandra Wróblewska)

14 Sofi Oksanen: *Oczyszczenie* (Świat Książki 2010), *Gdy zniknęły gołębie* (Czarne 2015), obie tłum. S. Musielak, *Norma* (Znak 2018, tłum. K. Aniszewska).

15 Laura Lindstedt, *Oneiron* (Wydawnictwo Poznańskie 2021, tłum. S. Musielak).

10 Tommi Kinnunen, *Neljäntienristeys / Where Four Roads Meet* (WSOY 2014).

11 Salla Simukka: *As Red as Blood* (Hot Key Books 2014, translator Owen Whitesman), *As White as Snow* (Hot Key Books 2015, translator Owen Whitesman), *As Black as Ebony* (Hot Key Books 2015, translator Owen Whitesman).

12 Siri Kolu, *Kesän jälkeen kaikki on toisin / It All Changes After the Summer* (Otava 2016).

13 Selja Ahava, *Ennen kuin mieheni katoaa / Before My Husband Disappears* (Gummerus 2017)

14 Sofi Oksanen: *Purge* (Atlantic Books 2010, translator Lola Rogers), *When the Doves Disappeared* (Atlantic Books 2016, translator Lola Rogers), *Norma* (Atlantic Books 2017, translator Owen Whitesman).

15 Laura Lindstedt, *Oneiron* (Oneworld 2018, translator Owen Whitesman).

pisarstwem Dona DeLilla, Thomasa Pynchona czy Davida Fostera Wallace'a. Katri Lipson w *Sprzedawcy lodów* inspirowane jest wydarzeniami z wojennej Czechosłowacji¹⁶, podobnie jak Terhi Rannela, która w powieści *Frau* próbuje zrozumieć Linę Heydrich, wdowę po zabitym w zamachu w Pradze Reinhardzie Heydrichu, która po wojnie wyszła za fińskiego reżysera teatralnego Mauna Manninena i przez parę lat mieszkała w Finlandii.

Do głosu doszło też pokolenie imigrantów i pisarzy urodzonych w rodzinach niefińskich. Wspomniana już Sofi Oksanen jest po matce pół-Estonką, ale pierwszym w tym tysiącleciu ważnym fińskim głosem „spoza” była urodzona w Indiach córka Egipcjanina i Finki Ranya ElRamly-Paasonen, której znany również w Polsce debiut otrzymał w Finlandii aż dwa ważne wyróżnienia¹⁷. Mieszkająca w Finlandii Słowaczka Alexandra Salmela zwróciła na siebie uwagę swoim powieściowym debiutem¹⁸ i podobnie jak urodzona w Finlandii córka Rumuna i Finki Cristina Sandu była nominowana do najważniejszej fińskiej nagrody literackiej – Finlandii. Bardzo dobrze został przyjęty przez krytyków piszący po szwedzku Adrian Perera o pochodzeniu częściowo lankijskim, który zadebiutował w 2017 roku zbiorem politycznie zaangażowanej poezji *White Monkey*. Mieszkający w Finlandii od 2004 roku i piszący po arabsku irański reżyser i dramaturg Hassan Blasim swoją przetłumaczoną na angielski przez Jonathana Wrighta powieścią *The Iraqi Christ* zdobył w 2014 roku nagrodę literacką czasopisma „The Independent”. Największym jednak objawieniem literackim ostatnich lat i fińską dumą literacką jest urodzony w Kosowie Pajtim Statovci, który od drugiego roku życia mieszka w Finlandii. Jego pierwsza powieść zdobyła liczącą się nagrodę literacką dla najlepszego debiutu roku, druga¹⁹ była już nominowana do Finlandii i znalazła

Miki Liukkonen was also known for his thick novels inspired by the writings of Don DeLillo, Thomas Pynchon, and David Foster Wallace. Katri Lipson's *The Ice Cream Man* is inspired by events in wartime Czechoslovakia¹⁶, as is Terhi Rannela's *Frau*, which attempts to understand Lina Heydrich, the widow of Reinhard Heydrich killed in the assassination attempt in Prague, who married Finnish theatre director Maun Manninen after the war and lived in Finland for a few years.

A generation of immigrants and writers born into non-Finnish families has also come to the fore. The aforementioned Sofi Oksanen is half-Estonian on her mother's side, but the first significant non-Finnish voice in this millennium was Ranya ElRamly-Paasonen, born in India to an Egyptian father and Finnish mother. Her debut, also known in Poland, received two major awards in Finland¹⁷. The Slovakian Alexandra Salmela, living in Finland, gained attention with her novel debut¹⁸ and like Cristina Sandu, born in Finland to a Romanian father and Finnish mother, she was nominated for the most important Finnish literary award – the Finlandia Prize. Writing in Swedish, Adrian Perera, who is of partial Sri Lankan descent, was very well received by critics. He debuted in 2017 with a collection of politically engaged poetry titled *White Monkey*. Iraqi director and playwright Hassan Blasim, who has lived in Finland since 2004 and writes in Arabic, won the literary award of *The Independent* in 2014 for his novel *The Iraqi Christ*, translated into English by Jonathan Wright. However, the biggest literary revelation of recent years and Finnish literary pride is Kosovo-born Pajtim Statovci, who has lived in Finland since the age of two. His first novel won a significant literary award for the best debut of the year, his second

16 Katri Lipson: *Sprzedawca lodów* (Widnokrąg 2021, tłum. I. Kiuru).

17 Ranya Paasonen, *Pozycja słońca* (Wydawnictwo Akademickie Dialog 2005, tłum. J. Trzcńska-Mejor).

18 Alexandra Salmela, *27, czyli śmierć tworzy artystę* (W.A.B. 2012, tłum. I. Kiuru).

19 Pajtim Statovci, *Przejsie* (Pauza 2020, tłum. S. Musielak).

16 Katri Lipson: *The Ice Cream Man* (Amazon Crossing 2014, translator Ellen Hockerill).

17 Ranya Paasonen, *Auringon asema / The Position of the Sun* (Otava 2008).

18 Alexandra Salmela, *27 eli kuolema tekee taiteilijan / 27, or Death Makes an Artist* (Kustannusosakeyhtiö Teos 2010.).

się na krótkiej liście finalistów prestiżowej amerykańskiej nagrody National Book Award w kategorii przekładów (w tłumaczeniu Davida Hackstona), a trzecia²⁰ już Finlandię zdobyła.

Literatura fińska w szerszym kontekście to nie tylko literatura fińska – i szwedzkojęzyczna, lecz również literatura Saamów – rdzennych mieszkańców północnej Skandynawii i Finlandii. Co ciekawe, Saamowie zaczynają pisać po fińsku, aby ich głos został usłyszany w kulturze językowego mainstreamu. Szczególnie warto zwrócić uwagę na urodzonego w fińskiej Laponii muzyka, aktora, poetę, pisarza i aktywistę saamskiego, zdobywcę wielu nagród Niillasa Holmberga (jego zapisane w języku północnych Saamów nazwisko brzmi Jalvvi Anna-Liissä Niillas). Jego fińskojęzyczny zbiór wierszy i debiutancka powieść zostały dobrze przyjęte i nawet przetłumaczone na inne języki, w tym angielski.

Oczywiście ostatnie ćwierćwiecze to nie tylko nowe trendy, lecz również rozkwit bardziej tradycyjnych form i gatunków narracji. Pierwsze miejsce i kilka premiowanych na liście najpopularniejszych pisarzy od lat okupują twórcy Kryminałów, tacy jak lider Ilkka Remes czy czwarty Reijo Mäki, których nie znamy w Polsce w ogóle. Za to piątą na liście Leenę Lehtolainen, która zyskała wielką popularność w kraju i za granicą serią opowieści o policjantce Marii Kallio, znamy z pięciu powieści²¹. Więcej wydano u nas tylko książek Antiego Tuomainena²², którego doceniono poza granicami

novel¹⁹ was nominated for the Finlandia Prize and shortlisted for the prestigious American National Book Award in the translation category (translated by David Hackston), and his third novel²⁰ won the Finlandia Prize.

Finnish literature in a broader context includes not only Finnish – and Swedish-language literature but also the literature of the Sámi, the indigenous people of northern Scandinavia and Finland. Interestingly, the Sámi are beginning to write in Finnish to have their voices heard in the mainstream linguistic culture. Particularly noteworthy is Niillas Holmberg, a musician, actor, poet, writer, and Sámi activist from Finnish Lapland, who has won many awards (his name written in Northern Sami is Jalvvi Anna-Liissä Niillas). His Finnish-language poetry collection and debut novel were well received and even translated into other languages, including English.

Of course, the last quarter of a century has not only seen new trends, but also a flourishing of more traditional narrative forms and genres. The top spot and several positions on the list of the most popular writers have been occupied for years by crime fiction authors, such as the leader Ilkka Remes or the fourth-placed Reijo Mäki, who are completely unknown in Poland. However, we do know Leena Lehtolainen, fifth on the list, who gained great popularity at home and abroad with her series about the police officer Maria Kallio, with five novels available in Poland²¹. More books have been published in Poland only by Antti Tuomainen²², appreciated abroad for his original style

20 Pajtim Statovci, *Niewidzialni* (Pauza 2024, tłum. A. Sandach).

21 Leena Lehtolainen: *Kobieta ze śniegu* (słowo/obraz terytoria 2004, tłum. S. Musielak), *Spirala śmierci* (słowo/obraz terytoria 2007, tłum. S. Musielak), *Pod wiatr* (słowo/obraz terytoria 2010, tłum. E. Jurkiewicz), *Na złym tropie* (Rebis 2012, tłum. S. Musielak) i *Gdzie się podziały dziewczęta?* (Rebis 2013, tłum. S. Musielak).

22 Antti Tuomainen: *Uzdrowiciel* (Albatros 2013), *Czarne jak moje serce* (Albatros 2016), *Kopaliśmy sobie grób* (Albatros 2017), wszystkie tłum. E. Jurkiewicz-Rohrbacher, *Człowiek, który umarł* (Albatros 2019, tłum. I. Kiuru), *Najgorętsza plaża w Finlandii* (Albatros 2020, tłum. B. Kojro), *Mała Syberia* (Albatros 2022, tłum. B. Kojro), *Czynnik królika* (Albatros 2023,

19 Pajtim Statovci, *Crossing* (Pushkin Press 2019, translator David Hackston).

20 Pajtim Statovci, *Bolla* (Faber & Faber 2022, translator David Hackston).

21 Leena Lehtolainen: *Snow Woman* (Amazon Crossing 2014, translator Owen Witesman), *Death Spiral* (Amazon Crossing 2015, translator Owen Witesman), *Fatal Headwind* (Amazon Crossing 2016, translator Owen Witesman), *Derailed* (Amazon Crossing 2018, translator Owen Witesman) and *Where Have All the Young Girls Gone* (Amazon Crossing 2019, translator Owen Witesman).

22 Antti Tuomainen: *The Healer* (Henry Holt and Co. 2013, translator Lola Rogers), *Dark as My Heart*

Kraju za oryginalny styl i wyjście poza ramy gatunku: po początkowych eksperymentach z powieścią noir Tuomainen najczęściej miesza thriller psychologiczny z powieścią kryminalną, farsą i czarną komedią. W literaturze szwedofińskiej kryminały piszą dwie autorki: Eva Frantz i wspomniana już Karin Erlandsson. Tradycyjnie pisze również jeden z najlepiej rozpoznawanych za granicą fińskich pisarzy, Szwedofin Kjell Westö²³, znany ze swoich epopeicznych powieści osadzonych często w rodzinnym Helsingfors (szwedzka nazwa Helsinek) i okolicach.

and breaking the genre boundaries: after initial experiments with noir novels, Tuomainen most often blends psychological thrillers with crime novels, farce, and black comedy. In Swedish-Finnish literature, crime novels are written by two authors: Eva Frantz and the aforementioned Karin Erlandsson. One of the most recognizable Finnish writers abroad, the Swedish Finn Kjell Westö²³, writes traditionally epic novels often set in his native Helsingfors (the Swedish name for Helsinki) and surrounding areas.

---

tłum. Ł. Praski), *Paradoks łosia* (Albatros 2024, tłum. B. Kojro), *Teoria bobra* (Albatros 2024, tłum. B. Kojro).

23 Kjell Westö: *Lang* (słowo/obraz terytoria 2005, tłum. T. Szczepański), *Niebo w kolorze siarki* (Poznańskie 2021, tłum. K. Tubylewicz).

(Vintage Digital 2015, translator Lola Rogers), *The Mine* (Orenda Books 2016, translator David Hackston), *The Man Who Died* (Orenda Books 2017, translator David Hackston), *Palm Beach, Finland* (Orenda Books 2018, translator David Hackston), *Little Siberia* (Orenda Books 2019, translator David Hackston), *The Rabbit Factor* (Orenda Books 2021, translator David Hackston), *The Moose Paradox* (Orenda Books 2022, translator David Hackston), *The Beaver Theory* (Orenda Books 2023, translator David Hackston).

23 Kjell Westö: *Lang* (Harvill 2005, translator Ebba Segerberg), *Den svavelgula himlen / The Sulphur-Yellow Sky* (Albert Bonniers Förlag 2017).